

TOT CE NU ȚI-AU SPUS PROFESORII DESPRE ROMANCIERI, POETI ȘI DRAMATURGI CELEBRI

VIAȚA SECRETĂ A MARILOR SCRITORI

KAFKA: UN NUDIST PERVERS?

PAPA,
NU
DA!

HEMINGWAY
ÎI POCNEȘTE
PE CRITICI

LORD BYRON
250

ÎNTR-UN SINGUR AN?

MICUȚĂ
DOAMNĂ,

DAR CE OBICEI!
LOUISA MAY —
DEPENDENTĂ
DE OPIU

DE ROBERT SCHNAKENBERG

VIAȚA SECRETĂ

A

MARILOR SCRITORI

TOT CE NU ȚI-AU SPUS PROFESORII DESPRE
ROMANCIERI, POETI ȘI DRAMATURGI CELEBRI

ROBERT SCHNAKENBERG

ILUSTRAȚII DE MARIO ZUCCA

TRADUCERE DIN LIMBA ENGLEZĂ ȘI NOTE
DE MĂDĂLINA VASILE

CUPRINS

8 **INTRODUCERE**

10 **WILLIAM SHAKESPEARE**

23 aprilie 1564 – 23 aprilie 1616

18 **LORD BYRON**

22 ianuarie 1788 – 19 aprilie 1824

24 **HONORÉ DE BALZAC**

20 mai 1799 – 18 august 1850

30 **EDGAR ALLAN POE**

19 ianuarie 1809 – 7 octombrie 1849

38 **CHARLES DICKENS**

7 februarie 1812 – 9 iunie 1870

46 **SURORILE BRONTË**

CHARLOTTE BRONTË

21 aprilie 1816 – 31 martie 1855

EMILY BRONTË

30 iulie 1818 – 19 decembrie 1848

ANNE BRONTË

17 ianuarie 1820 – 28 mai 1849

54 **HENRY DAVID THOREAU**

12 iulie 1817 – 6 mai 1862

61 **WALT WHITMAN**

31 mai 1819 – 26 martie 1892

68 **LEV TOLSTOI**

9 septembrie 1828 – 20 noiembrie 1910

76 **EMILY DICKINSON**

10 decembrie 1830 – 15 mai 1886

83	LEWIS CARROLL 27 ianuarie 1832 – 14 ianuarie 1898
90	LOUISA MAY ALCOTT 29 noiembrie 1832 – 6 martie 1888
97	MARK TWAIN 30 noiembrie 1835 – 21 aprilie 1910
105	OSCAR WILDE 16 octombrie 1854 – 30 noiembrie 1900
113	ARTHUR CONAN DOYLE 22 mai 1859 – 7 iulie 1930
120	W. B. YEATS 13 iunie 1865 – 28 ianuarie 1939
127	H. G. WELLS 21 septembrie 1866 – 13 august 1946
135	GERTRUDE STEIN 3 februarie 1874 – 27 iulie 1946
142	JACK LONDON 12 ianuarie 1876 – 22 noiembrie 1916
148	VIRGINIA WOOLF 25 ianuarie 1882 – 28 martie 1941
155	JAMES JOYCE 2 februarie 1882 – 13 ianuarie 1941
162	FRANZ KAFKA 3 iulie 1883 – 3 iunie 1924
168	T. S. ELIOT 26 septembrie 1888 – 4 ianuarie 1965
176	AGATHA CHRISTIE 15 septembrie 1890 – 12 ianuarie 1976
183	J. R. R. TOLKIEN 3 ianuarie 1892 – 2 septembrie 1973
191	F. SCOTT FITZGERALD 24 septembrie 1896 – 21 decembrie 1940

199

WILLIAM FAULKNER

25 septembrie 1897 – 6 iulie 1962

207

ERNEST HEMINGWAY

21 iulie 1899 – 2 iulie 1961

215

AYN RAND

2 februarie 1905 – 6 martie 1982

222

JEAN-PAUL SARTRE

21 iunie 1905 – 15 aprilie 1980

229

RICHARD WRIGHT

4 septembrie 1908 – 28 noiembrie 1960

235

WILLIAM BURROUGHS

5 februarie 1914 – 2 august 1997

243

CARSON MCCULLERS

19 februarie 1917 – 29 septembrie 1967

249

J. D. SALINGER

1 ianuarie 1919 – 27 ianuarie 2010

256

JACK KEROUAC

12 martie 1922 – 21 octombrie 1969

263

KURT VONNEGUT

11 noiembrie 1922 – 11 aprilie 2007

270

TONI MORRISON

18 februarie 1931 –

277

SYLVIA PLATH

27 octombrie 1932 – 11 februarie 1963

284

THOMAS PYNCHON

8 mai 1937 –

290

ANEXĂ

297

NOTE

WILLIAM SHAKESPEARE

23 aprilie 1564 – 23 aprilie 1616

NAȚIONALITATE:
BRITANICĂ

ZODIE:
TAUR

TITLURI IMPORTANTE:

NEGUȚĂTORUL DIN VENEȚIA (1596), *ROMEO ȘI JULIETA* (1599),
HAMLET (1602)

CONTEMPORANI ȘI RIVALI:

CHRISTOPHER MARLOWE, BEN JONSON

STIL LITERAR:

EXTREM DE POETIC ÎMBINAT CU JOCURI DE CUVINTE
DESTRĂBĂLATE ȘI SPIRITUALE

VORBE DE DUH:

„URZEALA VIEȚII NOASTRE E
UMPLUTĂ CU FIRE-AMESTECATE:
LAOLALTĂ-S ȘI BINELE, ȘI RĂUL.”

Z ziua de 23 aprilie este una dintre cele mai fericite – și mai triste – zile din istoria literaturii. Este ziua din anul 1564 în care s-a născut William Shakespeare (dacă mergem pe supoziția rezonabilă că a fost botezat trei zile mai târziu) și ziua în care a murit, cincizeci și doi de ani mai târziu. 23 aprilie 1616 este de asemenea ziua în care a murit Miguel de Cervantes, dar, fără îndoială, chiar și autorul lui *Don Quijote* ar accepta fără rețineri să rămână în umbra celui care e considerat cel mai mare scriitor al tuturor timpurilor.

Despre Shakespeare nu se poate spune că s-a născut într-o familie distinsă. Tatăl lui, John, era un prosper fabricant de mănuși care, din când în când, călca strâmb în afara legii. A fost amendat pentru grămada de bălegar pe care a lăsat-o să se tot înalțe în fața casei și condamnat pentru că vindea lână pe piața neagră. Cândva un membru respectat al consiliului orașului, bătrânul Shakespeare a asistat încet, încet la propriul declin social până la punctul în care cererea sa pentru obținerea unui blazon al familiei a fost respinsă de College of Herald¹. Acolo unde tatăl a eșuat, va avea mai târziu succes William Shakespeare, cu mottoul *Non sanz droict* („Nu fără drept“), cuvinte care subliniază faptul că scriitorul încă mai era iritat de modul în care fusese tratat tatăl lui.

Detaliile privind prima parte a vieții bardului sunt sumare. La optsprezece ani s-a căsătorit cu Anne Hathaway, în vârstă de douăzeci și șase de ani care, în ziua nunții, era deja însărcinată în trei luni. În 1585 familia Shakespeare se lărgește odată cu nașterea unor gemeni. Cam tot pe-atunci Shakespeare dispare fără urmă, cum s-ar zice. Speculațiile privind activitatea lui din următorii șapte ani curg una după alta. Unii spun că ar fi muncit ca scrib, grădinar, vizitiu, marinar, tipograf sau cămătar. Un fanatic al bardului susținea chiar că scriitorul ar fi petrecut ceva timp îmbrăcând veșmântul de călugăr franciscan. Puțin probabil să aflăm vreodată adevărata poveste.

Despre Shakespeare auzim din nou în 1592, când un camarad dramaturg îl critică în presă numindu-l „corb obraznic care se împăunează cu penele noastre“. Virulența remarcii demonstrează faptul că tânărul Will atinsese deja un oarecare grad de notorietate la Londra. Chiar dacă astăzi primele lui piese de teatru pot părea puțin nefinisate, la vremea respectivă au cunoscut un succes enorm de public. Încasările pentru piese mai fără perdea precum *Comedia erorilor* sau tragedii sângeroase ca *Titus Andronicus* i-au permis lui Shakespeare să ducă traiul lipsit de griji al unui moșier, statut spre care aspirase dintotdeauna. Will umbla cu tot felul de învârteli și afaceri cu imobiliare, se ocupa cu cămătăria și, dacă era nevoie, făcea apel la lege pentru a-și recupera banii; pe lângă astea a cumpărat o parte din Globe Theatre, astăzi numit Shakespeare's Globe, devenind astfel un om înstărit. În plus, își

Înșela fără nicio rețineră soția, i-a arătat degetul (mijlociu) perceptorului și, în general, se comporta ca un om fără scrupule, mai presus de lege și de moralitatea burgheză. Ne mai mirăm de ce îl iubim atât de mult pe omul ăsta?

Nu-i mergea deloc rău lui Shakespeare când s-a mutat la moșia sa din Stratford, în 1613, și i-a mers chiar și mai bine apoi, când a devenit un nume cunoscut în literatură. Desigur, încă mai sunt voci care susțin că un om cu origini atât de umile și cu o educație atât de puțin aleasă nu avea cum să scrie acele piese minunate. Dar majoritatea celor care susțin aceste lucruri sunt niște excentrici ca Samuel Taylor Coleridge, Henry James, Charles Dickens, James Joyce și Sir John Gielgud, asta ca să dăm numai câteva exemple. Unii merg până într-acolo încât spun chiar că Regina Elisabeta I a fost cea care a scris piesele lui Shakespeare, deși cum ar mai fi putut scrie după moartea ei, în 1603, rămâne un mister. Adevăratul Shakespeare a mai trăit până în 1616, când s-a îmbolnăvit – posibil după o băută zdravănă – și a murit la 52 de ani, o vârstă venerabilă (pentru acele vremuri).

UN NUME CE-I?²

Ca om care și-a tocit bine coatele în acest domeniu, pot spune că ortografia limbii engleze este deja bine cunoscută ca fiind neregulată. Pe vremea lui Shakespeare situația era chiar și mai haotică. Drept urmare, există mai bine de optzeci și trei de forme acceptate de ortografiere a numelui lui Shakespeare. Shagspere și Shaxberd sunt doar două dintre cele mai exotice. Însuși bardul a manifestat dificultăți în a-și scrie cum trebuie numele. S-a semnat în cel puțin șase moduri și cu o caligrafie din ce în ce mai dezordonată: Shackper (într-o declarație din 1612), Shakspear (într-un contract din 1612), Shakspea (într-un contract de ipotecă din 1612), Shackspere (în 1616 pe prima pagină a testamentului), Shakspere (pe a doua pagină a aceluiași document) și, în sfârșit, Shakspeare (pe, ai ghicit, a treia pagină a testamentului). Cel puțin a reușit încet, încet să se apropie de ce trebuie.

VAI, SĂRMANA CĂPRIOARĂ!

Să fi fost cel mai iubit poet și dramaturg al Angliei un tâlhar de joasă speță? O bine cunoscută legendă ne spune că undeva prin 1580 tânărul Shakespeare a fost arestat pentru braconaj de căprioare săvârșit pe domeniul unui influent judecător pe nume Sir Thomas Lucy. La scurt timp după

moartea lui Shakespeare, Richard Davies, un preot din comitatul Gloucester, a scris că, pe când era tânăr, dramaturgul „a fost lovit de tot ghinionul încercând să fure căprioare și iepuri“ și că Lucy „l-a chelfănit adesea, ba l-a și băgat la închisoare de câteva ori, până când l-a zburătăcit din locurile natale să-și împlinească destinul glorios“. Oricare ar fi fost motivul, Shakespeare chiar și-a luat zborul de la Stratford către Londra exact în acea perioadă. Poate chiar a uneltit câteva planuri de răzbunare împotriva torționarului său. Personajul din *Nevestele vesele din Windsor*, Justice Shallow, și cel din *Henric al IV-lea, Actul 2*, se spune că ar fi caricaturi voalate ale lui Lucy.

TAXAȚI ASTA!

Pe la 1597 Shakespeare era deja un om cu stare pentru standardele acelei epoci. Și aparent descoperise strategia tradițională a bogătașului care vrea să-și protejeze averea: neplata taxelor. Bardul se afla pe lista rău-platnicilor din catastiful Perceptorului Coroanei pentru acel an. Trei ani mai târziu, datoria era în continuare neachitată. Un dosar al impozitelor din 1600 înregistra o „factură de 13 șilingi și 4 peni încă neachitată“ și însumează restanțele dramaturgului către Episcopul de Winchester, în jurisdicția căreia se afla cea mai cunoscută închisoare a datornicilor din Londra. Documente ulterioare indică faptul că Shakespeare – sau cineva care a acționat în numele lui – a scos lovelele de la saltea.

ORIGINALUL SHYLOCK

Poate că Shakespeare nu-și plătea întotdeauna datoriile, dar avea grijă ca ceilalți să și le plătească pe ale lor. Cămătar strâns la pungă, bardul era renumit pentru împrumuturile „cu dobândă“ oferite prietenilor. „De faci vreo afacere cu domnul Shakespeare“, spunea cândva viitorul lui custru, „vino cu bani de-acasă dacă se poate.“ Shakespeare devenise cunoscut prin faptul că-și târa debitorii prin tribunale pentru a-și scoate datoriile de la ei, oricât de mici ar fi fost acestea. Mai rău, era un avar de proporțiile lui Scrooge. Nu dădea un ban pentru sărmanii din Stratford și devenise notoriu pentru proviziile de grâne și malț din timpul foametei. Cărturarii încă mai dezbat dacă articolul din testament prin care Shakespeare îi lasă văduvei sale „cel mai bun al doilea pat“ al cuplului a fost un gest de afecțiune sau o ultimă lovitură dată de un avar meschin ajuns în fața morții.

Copiii din flori au jucat întotdeauna un rol esențial în piesele lui Shakespeare, așa că n-ar fi nicio surpriză să fi procreat el însuși unul. Dramaturgul și-a petrecut o bună parte din viață la Londra, lăsându-și soția, pe Anne Hathaway, în Stratford, să aibă grijă de copii. În drum spre casă, atunci când mergea să-i viziteze, se oprea adesea la un han din Oxford al cărui proprietar era John Davenant, un cârciumar înstărit. Davenant avea la rândul lui o nevastă frumoasă, Jane, și, ei bine, umblă vorba că ea și Billy Shakes s-au jucat împreună de-a „dihania cu două spinări”⁴³. Fiul ei, numit – hm! – William Davenant, s-a născut în februarie 1606. Shakespeare a fost nașul copilului. Pe măsură ce creștea, copilul semăna izbitor de mult cu presupusul lui înaintaș. Will Davenant a devenit un dramaturg apreciat, manager de teatru și poet, iar în 1637 a fost numit poet de seamă al Angliei. În 1667 a colaborat cu John Dryden⁴⁴ la o nouă adaptare pentru *Furtuna*. Despre Davenant, Samuel Butler⁴⁵ spunea cândva: „Părea că scrie cu aceeași ușurință cu care scria Shakespeare, și era destul de încântat să se spună despre el că e fiul lui.” În absența unui test ADN, nu vom cunoaște niciodată adevărul asupra acestei afirmații.

NEVASTA LUI SHAKESPEARE ERA DEJA ÎNSĂRCINATĂ ÎN CÂTEVA LUNI ÎN ZIUA NUNȚII ȘI NU AVEA SĂ FIE SINGURA FEMEIE CARE VA DA NAȘTERE UNUI COPIL AL BARDULUI.

CAP DE AFIȘ

Răutăcios cum îl știm, Shakespeare i-a dat peste cap planurile colegului și prietenului său Richard Burbage, pentru un rendez-vous cu o tânără domniță care locuia în apropierea teatrului. Bardul îi surprinsese pe cei doi făcând planuri pentru o întâlnire secretă. „Anunță-te ca Richard al III-lea”, i-a spus femeia actorului. Ce i-a trecut lui Shakespeare prin minte? S-a grăbit către casa femeii, a spus la ușă numele de cod stabilit, și s-a instalat la ea în budoar pentru o partidă de amor. Când Burbage și-a făcut apariția câteva minute mai târziu, Shakespeare i-a transmis un mesaj: William Cuceritorul a fost înaintea lui Richard al III-lea.

